

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **A. T.**, zastoupený Mgr. Tomášem Krejčím, advokátem se sídlem Pařížská 204/21, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 9. 2020, č. j. 4 Ad 20/2018 – 34,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 4. 5. 2018, č. j. X (dále jen „*rozhodnutí žalované o námitkách*“), zamítla námitky žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 3. 2018, č. j. X (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí*“), a toto rozhodnutí potvrdila. Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobci přiznán starobní důchod podle § 29 odst. 1 písm. i) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „*zákon o důchodovém pojištění*“), a s přihlédnutím k čl. 12, čl. 16 odst. 1 a čl. 30 odst. 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „*smlouva*“), ode dne 3. 8. 2017 ve výši 2 198 Kč měsíčně a od ledna 2018 ve výši 2 289 Kč měsíčně.

[2] Městský soud v Praze (dále jen „*městský soud*“) rozsudkem ze dne 4. 9. 2020, č. j. 4 Ad 20/2018 – 34, zamítl žalobu, kterou žalobce podal proti rozhodnutí žalované o námitkách.

[3] Dle městského soudu ze správního spisu vyplývá, že dne 19. 7. 2017 uplatnil žalobce žádost o přiznání starobního důchodu ode dne 3. 8. 2017. Z žádosti vyplynulo, že žalobce pobírá starobní důchod z Ruské federace, do roku 2001 žil a pracoval v Rusku, registrovaná doba pojištění u žalované je pro období 2001 – 2016. V ČR žalobce trvale pobývá od 25. 4. 2007 a české občanství má od 16. 3. 2017. Dne 5. 10. 2017 žalobce prohlásil, že ke dni 31. 12. 2008 nebyl odhlášen z trvalého bydliště v Rusku. Ruské orgány žalobci započítaly jako dobu pojištění i období od roku 2001 do konce roku 2008, což je patrné z potvrzení o době pojištění ze dne 21. 12. 2017. Z žalobcova osobního listu důchodového pojištění zpracovaného ke dni 11. 1. 2018 vyplývá, že celková doba pojištění činila 14 165 dnů, z toho doba hodnocená jako česká (tj. doba pojištění hodnocená podle českých právních předpisů) trvala od 1. 1. 2009 do 2. 8. 2017 a čítala 3119 dnů, doba pojištění registrovaná u žalované (tj. v době výkonu pracovní činnosti na území ČR) je 5 890 dnů (trvala od 1. 6. 2001 do 2. 8. 2017) a počet dní v době od 1. 1. 1986 do 31. 12. 2016, kdy byl žalobce pojištěn, je 10 630. Nakonec ze správního spisu vyplývá, že u žalobce nejsou známy žádné vyloučené doby z rozhodného období.

[4] Městský soud konstatoval, že žalovaná postupovala v souladu se smlouvou, pokud období od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2008 nezapočítala jako „českou dobu pojištění“, respektive jako dobu pojištění hodnocenou dle českých právních předpisů. Podle čl. 30 odst. 3, věty druhé smlouvy vezme doby pojištění získané do 31. 12. 2008 v úvahu jedna ze smluvních stran pouze tehdy, nejsou-li již zhodnoceny druhou smluvní stranou; jak plyne ze správního spisu, ruská strana již dobu pojištění od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2008 zhodnotila. Kromě toho má dle uvedeného ustanovení doby pojištění získané do 31. 12. 2008 vzít v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měl žalobce k danému dni trvalé bydliště. Jelikož žalobce měl ke dni 31. 12. 2008 hlášeno trvalé bydliště v obou státech, je rozhodné, jakého státu byl žalobce ke dni 31. 12. 2008 státním příslušníkem, což vyplývá z mezinárodní smlouvy, jež smlouvu doplňuje a konkretizuje (konkrétně z čl. 13 odst. 1 a 2 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení ze dne 8. 12. 2011 č. 58/2014 Sb. m. s.; dále jen „*prováděcí ujednání*“). Žalobce byl ke dni 31. 12. 2008 ruským státním příslušníkem, a proto je období od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2008 třeba hodnotit jako „ruskou dobu pojištění“, respektive jako dobu pojištění hodnocenou dle ruských právních předpisů.

[5] Co se týče stanovení průměrného indexovaného výdělku, tak žalovaná podle městského soudu postupovala správně, jestliže zohlednila také období od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2008. Pro výpočet indexovaného výdělku totiž není rozhodující, zda doba pojištění byla získána dle českých či ruských právních předpisů, ale podle čl. 16 odst. 1 smlouvy je rozhodné, na jakém území byla získána. Na území ČR byla získána doba pojištění od 1. 6. 2001 bez ohledu na to, zda jde o dobu dle českých či ruských právních předpisů (tj. „českou nebo ruskou dobu“); bylo proto nezbytné ji pro účely stanovení průměrného indexovaného výdělku započítat celou. Městský soud dodal, že pokud by chtěly smluvní strany omezit výpočet na „českou dobu pojištění“, nehovořily by ve smlouvě o „dobách pojištění na území České republiky“, ale o dobách získaných „podle právních předpisů České republiky“; to platí tím spíše, pokud v tom samém ustanovení (čl. 16 odst. 1 smlouvy) je užít v jiném kontextu výraz „podle právních

pokračování

předpisů České republiky“. Širší určení období pro výpočet průměrného indexovaného výdělku má dle městského soudu svůj smysl, neboť se jím získá plastičtější, reálnější obraz o celkových výdělcích; čím delší období bude započítáno, tím věrnější reflexe žalobcových skutečných příjmů bude pravděpodobně získána.

[6] Městský soud se tedy ztotožnil s žalovanou, že počet dní hodnocených podle českých právních předpisů byl 3 119; období od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2008 mezi ně započítat nelze, neboť jde o dobu pojištění dle ruských právních předpisů. Městský soud dále uvedl, že výpočet osobního vyměřovacího základu ve výši 14 749 Kč je obsažen na straně 7 rozhodnutí žalované o námitkách. Podle § 18 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je rozhodným obdobím pro stanovení osobního vyměřovacího základu období začínající kalendářním rokem bezprostředně následujícím po roce, v němž pojištěnec dosáhl 18 let věku, a končí kalendářním rokem, který bezprostředně předchází roku přiznání důchodu. Rozhodné období tudíž bylo určeno správně (tj. od 1. 1. 1986 do 31. 12. 2016).

[7] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatel ve značné části kasační stížnosti opakuje výtky proti postupu žalované, aniž by brojil proti konkrétním závěrům napadeného rozsudku.

[9] Dále nesouhlasí se závěrem městského soudu, dle něž pro stanovení průměrného indexovaného výdělku není rozhodující, zda doba pojištění byla získána dle českých či ruských právních předpisů, ale dle čl. 16 odst. 1 smlouvy je rozhodné, na jakém území byla získána. Městský soud výše popsaným konstatováním dle stěžovatele „*mění samotnou podstatu věci*“, neboť dle stěžovatele mají být zohledněny nikoli příjmy na území, ale příjmy v době pojištění na území. V této souvislosti odkazuje na to, že „*místní kritérium*“ stanoví čl. 30 odst. 3 smlouvy, a podotýká, že také čl. 16 odst. 1 smlouvy hovoří o dobách pojištění na území ČR. Jestliže tedy výdělečnou činnost mezi roky 2001 - 2008 zohlednily ruské orgány ve svém potvrzení ze dne 21. 12. 2017, žalovaná neměla přihlížet k příjmům v ČR za toto období při výpočtu průměrného denního indexového výdělku.

[10] Nesouhlasí také s městským soudem, že „*[š]irší určení období pro výpočet průměrného indexovaného výdělku má svůj smysl, neboť se jím získá plastičtější, reálnější obraz o celkových výdělcích, čím delší období bude započítáno, tím věrnější reflexe žalobcových skutečných příjmů bude pravděpodobně získána*“. Stěžovatel má naopak za to, že širší určení období nemá oporu v právní úpravě, přičemž k příjmům v daném období přihlíží ta strana, která přiznala důchod za toto období. Postup zvolený žalovanou vede pouze k nižšímu výpočtu důchodu, než na který má stěžovatel nárok.

[11] Stěžovatel rovněž namítá, že se městský soud nevypořádal s jeho námitkou, dle níž žalovaná nevysvětlila, jak došla k osobnímu vyměřovacímu základu ve výši 14 749 Kč. Městský soud totiž pouze konstatoval, že výše osobního vyměřovacího základu je uvedena na straně sedmé rozhodnutí žalované o námitkách, avšak na této straně žalovaná tvrdí, že použila vzorec, který jí předložil stěžovatel. Na osobním listu důchodového

pojištění jsou pak jen celkové doby pojištění (3119 a 11046 dnů) rozhodné pro výpočet skutečného důchodu, nikde ale není uveden počet dnů v rozhodném období, který je zásadní pro výpočet osobního vyměřovacího základu.

[12] Nakonec stěžovatel tvrdí, že městský soud pouze převzal argumentaci žalované, aniž by se případem adekvátně zabýval. O tom svědčí mimo jiné to, že ústní jednání konané dne 4. 9. 2020 trvalo včetně vyhlášení rozsudku cca 15 minut, a navíc zaměstnanec žalované byl již před zahájením jednání delší dobu v jednací síni, což ve stěžovateli vyvolalo pochybnosti o nezávislosti soudnictví.

[13] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhuje její zamítnutí, jelikož se ztotožňuje se závěry napadeného rozsudku. Ohrazuje se proti tvrzení stěžovatele, že způsob výpočtu důchodu zvolila s úmyslem dojít k nejnižší absolutní hodnotě. Žalovaná je jako správní orgán vázána zákonem a mezinárodními smlouvami, které v drtivé většině obsahují normy kogentního charakteru (včetně výpočtu důchodu). V případě stěžovatele je pak zásadní čl. 13 prováděcího ujednání, který jednoznačně definuje podmínky (kolizní kritéria) pro vyhodnocení dob pojištění před rokem 2009. Podmínky pro vyhodnocení dob pojištění do 31. 12. 2008 jako tzv. českých stěžovatel nesplnil, neboť nebyl odhlášen z trvalého bydliště na území Ruské federace. Žalovaná také uvádí, že není pravdivé tvrzení stěžovatele, že ve svých rozhodnutích dostatečně a srozumitelně nevysvětlila výpočet jeho důchodu; v prvostupňovém rozhodnutí jsou obsaženy cca dvě strany výpočtů a komentářů, v rozhodnutí o námitkách o tom dokonce pojednává na šesti stranách. Nakonec dodala, že nelze zaměňovat její souhlas se vzorcem pro výpočet, na který odkázal stěžovatel, s tím, že by se rovněž ztotožnila s hodnotami, které stěžovatel do vzorce dosadil.

[14] Stěžovatel v replice k vyjádření žalované uvádí, že při stanovení průměrného denního indexovaného výdělku žalovaná neuvádí počet dnů ani vzorec pro výpočet; jen popisuje, jak došla k částce 516,47 Kč. Z toho dovozuje, že žalovaná vyšla ze skutečných příjmů v ČR jak v době pojištění podle ruských předpisů (do konce roku 2008), tak i v době podle českých předpisů (mezi roky 2009 až 2016). Takový postup je v rozporu s Metodickým pokynem Vrchního ředitele úseku sociálního pojištění žalované ze dne 21. 10. 2014, č. 6/2014; dále jen „*metodický pokyn*“ (konkrétně jeho stranou 23). Co se týče indexového výdělku, postup zvolený žalovanou je v rozporu s čl. 38 odst. 1 metodického pokynu. Nakonec nesouhlasí se žalovanou, že má právo uplatnit své nároky u orgánů Ruské federace. Právě z důvodu, že žalovaná přihlédla k jeho příjmům na území ČR v době do roku 2008, přišel o právo požádat ruského nositele pojištění o přepočet výše důchodu směrem nahoru s ohledem na příjmy od českého zaměstnavatele v „ruské době“.

[15] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatel je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. O věci rozhodl bez jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[16] Kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[17] Nejvyšší správní soud nejprve přistoupil k posouzení námitky nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu. Případnou nepřezkoumatelností rozsudku je totiž povinen se podle § 109 odst. 4 s. ř. s. zabývat z úřední povinnosti, a to i bez námitky stěžovatele. Vlastní přezkum rozsudku je pak možný pouze za předpokladu, že splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že je srozumitelný a vychází z důvodů, z nichž je zřejmé, proč městský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku jeho rozhodnutí. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje.

[18] Městský soud v rozsudku řádně a srozumitelně vyložil důvody svého rozhodnutí, vypořádal se se všemi podstatnými žalobními námitkami a jeho závěry jsou podpořeny srozumitelnou a logickou argumentací (viz strany 3 až 4 napadeného rozsudku). Vypořádal také námitku stěžovatele, že žalovaná neuvedla žádný výpočet vyměřovacího základu a zmínila jen výslednou částku 14 749 Kč. Městský soud v této souvislosti odkázal na stranu 7 rozhodnutí žalované o námitkách, kde se mimo jiné uvádí počet dnů v rozhodném období, který je zásadní pro výpočet osobního vyměřovacího základu. Zdůraznil také, že žalovaná zde mimo jiné uvedla, že použitím vzorce, na který odkazoval stěžovatel, by se došlo ke správnému výsledku, pokud by byl správně dosazen počet dní rozhodného období (viz odstavec 20 napadeného rozsudku). Jak již Nejvyšší správní soud mnohokrát konstatoval, není v zásadě chybou, pokud krajský (městský) soud, ztotožnil-li se s hodnocením správního orgánu (zde žalované), na jeho odůvodnění pouze odkáže se souhlasným dovětkem. Účelem soudního přezkumu totiž není opakovat již jednou vyřčené (srovnej rozsudek kasačního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130, publikovaný pod č. 1350/2007 Sb. NSS; všechna judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz).

[19] Závěrem k námitkám ohledně nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku kasační soud uvádí, že ani krátká doba trvání jednání před městským soudem nesvědčí o závěru, že se městský soud případem dostatečně nezabýval. Jak je popsáno výše, podstatné je, že ze samotného odůvodnění napadeného rozsudku je patrné, proč žalobu stěžovatele zamítl.

[20] Pro úplnost lze také dodat, že ze zvukového záznamu z jednání ze dne 4. 9. 2020 obsaženého na CD ve spisu městského soudu je patrné, že jednání proběhlo zákonným způsobem, účastníkům byla dána možnost se ve věci vyjádřit a této možnosti stěžovatel využil. Nic tak nenasvědčuje tomu, že by byla žalovaná městským soudem zvýhodněna, jak stěžovatel tvrdí v kasační stížnosti.

[21] Kasační důvod ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tedy není dán.

[22] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval zbylou kasační argumentací týkající se výpočtu výše starobního důchodu stěžovatele.

[23] Stěžovatel v kasační stížnosti (oproti řízení před městským soudem) již nebrojí proti určení režimu **dob pojištění** do 31. 12. 2008, tedy tomu, že zohlednění jím získané doby pojištění náleželo ruským orgánům podle ruských právních předpisů (tj. jednalo se o „ruskou dobu pojištění“), ačkoliv byla získána na území ČR (viz čl. 30 odstavce 3 smlouvy a čl. 13 prováděcího ujednání; srovnej také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne

30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 – 28). Svou kasační argumentaci omezil na polemiku se závěry městského soudu ohledně **výpočtu průměrného denního indexovaného výdělku** žalovanou.

[24] Stěžovateli vznikl nárok na starobní důchod pouze s přihlédnutím k čl. 16 odst. 1 smlouvy, tj. s přihlédnutím k dobám pojištění získaným podle ruských právních předpisů. Podrobný popis výpočtu důchodu, včetně průměrného denního indexovaného výdělku, je detailně rozveden v prvostupňovém rozhodnutí.

[25] Podle čl. 16 odst. 1 smlouvy *pokud nárok na důchod podle právních předpisů České republiky může vzniknout pouze s přihlédnutím k dobám pojištění (zaměstnání) získaným podle právních předpisů Ruské federace, pak příslušná instituce České republiky: 1) stanoví teoretickou výši důchodu, který by náležel v případě, že by všechny doby pojištění (zaměstnání) byly získány podle právních předpisů České republiky; 2) na základě teoretické výše důchodu určené podle bodu 1 tohoto odstavce, stanoví skutečnou výši důchodu podle poměru délky dob pojištění (zaměstnání) získaných podle právních předpisů České republiky k celkové době pojištění (zaměstnání). Pro stanovení výpočtového základu pro výpočet důchodu se vychází z příjmů dosažených v dobách pojištění (zaměstnání) na území České republiky. Indexace a stanovení průměrného výdělku se provádí podle právních předpisů České republiky a takto stanovený výdělek se považuje za dosažený v dobách pojištění (zaměstnání), k nimž se přihlíží při stanovení teoretické výše důchodu.*

[26] Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že městský soud v odstavci 16 napadeného rozsudku správně dovodil, že pro výpočet průměrného denního indexovaného výdělku není rozhodující, zda doba pojištění (zaměstnání) byla započtena dle českých či ruských právních předpisů, ale podle čl. 16 odst. 1 smlouvy je toliko zásadní, **na jakém území byla získána**. Jak vyplývá z příloženého správního spisu, stěžovatel vykonával pracovní činnost na území ČR od 1. 6. 2001 do 2. 8. 2017, a proto bez ohledu na to, zda tato doba pojištění v celé délce byla hodnocena jako „česká doba pojištění“ (k tomu viz odstavce [4] a [23] výše), bylo nezbytné ji pro účely stanovení průměrného indexovaného výdělku započítat celou. Proto také čl. 16 smlouvy hovoří o „dobách pojištění (zaměstnání) na území České republiky“, nikoli o dobách získaných „na území České republiky podle českých právních předpisů“, jak stěžovatel tvrdí v kasační stížnosti.

[27] Ze shora popsaných důvodů také padá argumentace stěžovatele, že pokud výdělečnou činnost mezi roky 2001 až 2008 zohlednily ruské orgány ve svém potvrzení z 21. 12 2017, žalovaná neměla právo přihlížet k příjmům v ČR za toto období při výpočtu průměrného denního indexovaného výdělku. To samé platí o tvrzení stěžovatele, že zohlednění „ruské doby pojištění“ při výpočtu průměrného denního indexovaného výdělku nemá oporu v právní úpravě.

[28] Argumentace stěžovatele obsažená v replice k vyjádření žalované týkající se namítaného postupu žalované v rozporu s metodickým pokynem nemá svůj předobraz v žalobních bodech, a je proto nepřijatelná dle § 104 odst. 4 s. ř. s. Kasační soud v této souvislosti podotýká, že z dispoziční zásady vyplývá, že již v žalobě musí být uplatněny všechny důvody nezákonnosti napadeného rozhodnutí nebo všechny vady řízení, které jeho vydání předcházelo. Městský soud totiž musí dostat příležitost se řádně a v úplnosti se všemi žalobními námitkami vypořádat. Pouze tehdy, pokud by stěžovatel nemohl důvody

pokračování

v řízení před městským soudem uplatnit, může o ně opřít svou kasační stížnost. Tak tomu ovšem v posuzované věci stran uvedené námitky nebylo.

[29] Stěžovatel ve zbylé části kasační stížnosti a v replice k vyjádření žalované uvádí jen výtky proti závěrům žalované. Tato tvrzení jsou však rovněž nepřípustná dle § 104 odst. 4 s. ř. s., protože neobsahují žádnou reakci na závěry městského soudu, ale vymezují se pouze proti postupu správního orgánu. Nejde tudíž o důvody podřaditelné pod § 103 odst. 1 s. ř. s., a proto se ani jimi Nejvyšší správní soud dále nezabýval.

[30] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že napadený rozsudek není zatížen tvrzenými vadami, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[31] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované není možné náhradu nákladů řízení přiznat s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s., neboť jde o věc důchodového pojištění. Soud proto rozhodl tak, že se žádnému z účastníků nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 31. května 2022

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu